Zrzybarska 21/28.
Tow. Przyjaciół Uczel. Hebr. w Jerozolimie

Unzer Leben Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 30 גר. № 10

אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע:
„אונזער לעבען“ לאָדז, פשעיאַזד 14
Adres redakcji i administracji:
Unzer Leben Łódź, Przejazd 14.
P. K. O. 68,661 Telefon Nr. 143,02

אַנאָנסען־פרייז פאַר אַ מילימעטער־שורה:
פאַרן טעקסט — 20 גר. אין טעקסט — 50 גר.
אויסלענדישע אַנאָנסען מיט 100 פראָצ. טייערער.
פאַרן אינהאַלט פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך.
אַבאָנאַמענטס־פרייז: אַ קוואַרטאַל — 360 אַ חודש 120.
דער רעדאַקטאָר נעמט אָן טעגליך פון 12—2 פאַרמ.

אונזער לעבען

פאָליטיש ליטעראַריש געזעלשאַפטליך וואָכענבלאַט

ב״ה לאָדז, פרייטאָג תשא י״ז אדר תרצ״א (ברכות כ״ו) (ליכט־צינדען 4,53) צווייטער יאָהרגאַנג. Łódź, Piątek 6 marca 1931 r.

בעקאַנטמאַכונג

אין שייכות מיט דער בעקאַנטמאַכונג פון דער וואַהל־קאָמיסיע פון דער יודישער קהלה אין לאָדז פונ׳ם 20־טען פעברואר ה. י. צו וועהלען אַ קהלה־ראַט, ווערט דערמיט מיטגעטיילט, אַז דער

טערמין פון אָפּגעבען וואַהל־דעקלאַראַציעס איז פערלענגערט געוואָרען ביז׳ן 9 מערץ ה. י. איינשליסליך.

גלייכצייטיג ווערט מיטגעטיילט, אַז דאָס אָפּגעבען דעקלאַראַציעס דורך פערזאָנען, וואָס האָבען געהאַט אַ מניעה אינ׳ם פערזענליכען שטעלען זיך אין די פּאָליצײ־קאָמיסאַריאַטען איז געענדערט געוואָרען בזה האופן:

די פעראינטערעסירטע גיבען אָפּ אויסגעפילטע וואַהל־דעקלאַראַציעס די הויז־אַדמיניסטראַטאָרען אָדער די פערזאָנען, וואָס פיהרען די מעלדונגען. די הויז־אַדמיניסטראַטאָרען שיקען איבער די אונטערגעשריבענע דורך זיי דעקלאַראַציעס אין די געהעריגע פּאָליצײ־קאָמיסאַריאַטען.

נאָכ׳ן בעשטעטיגען ווערען די דעקלאַראַציעס אומגעקעהרט די הויז־אַדמיניסטראַטאָרען, וועלכע שיקען זיי איבער שפּעטסטען ביז דעם 9־טען מערץ ה. י. איינשליסליך דירעקט צו דער וואַהל־קאָמיסיע, קהלה־קאַנצעלאַריע, פּרייהייטס־פּלאַץ № 6.

לאָדז, דעם 4־טען מערץ 1931.

וואַהל־קאָמיסיע
פון דער יודישער קהלה אין לאָדז
צו וועהלען אַ קהלה־ראַט

די יודישע קהלה אין לאָדז

פערעפענטליכט **אַ קאָנקורס** אויף צושטעלען

300 פוד מצות

די מצות דאַרפען זיין אויסגעפערטיגט פון בעסטען מעהל און ענטהאַלטען 5 שטיק אויפ׳ן פונט. אָפּערטען ווערען אָנגענומען אין דער קהלה־קאַנצעלאַריע פון דאָנערשטאָג דעם 5 מערץ ביז׳ן 12 ד. ח. איינשליסליך אין די שעה׳ן פון 10—14.

בעקאַנטמאַכונג

דערמיט האָב איך דעם כבוד אַלעמען מיטצוטיילען, דאָס מיר האָבען געעפענט אויף

פּיעטריקאַווער 39 אַ לאַגער פון ווייז

אונטער דער פירמע:

"CENTROWIN"

די בעסטע סאָרטען וויין צו מעסיגע פרייזען פערשידענע אויסלענדישע ווייגען, עכטען אונגער־וויין, ארץ ישראל וויין, ביליגען ראָזינען וויין, וואָס איז באמת כשר לקידוש, פערשידענע משקאות און די פיינסטע ליקערען פון די גרעסטע פירמעס. מיר בעטען דאָס געעהרטע פובליקום אונז צו בעזוכען. ביי גרעסערע בעשטעלונגען שיקען מיר אויך אָפּ אַ היים. מיר בעזיצען אויך יי״ש כשר לפסח

מיט אַכטונג **יעקב העבער**

אַ בשורה טובה פאַר דער יודישער בעפעלקערונג!

צוליב דעם קריזיס האָב איך בעשלאָסען צו רעדוצירען די פרייזען פון **יודישע לאַנגע מלבושים** פון די פיינסטע סחורות, ווי אויך די בעסטע בעשטעלונגען — אויף שפּאָט ביליגע פרייזען. איהר קאָנט בעקומען: **אַ גוטען קאַמגאַרן־אַנצוג פון 50 זל. אָן, אַ לייכטען קאַמגאַרן פאַלטאָ — פון 30 זל. אָן, אַ גוטע זיידענע קאַפּאָטע — פון 30 זל. אָן, אַ לייכטען זיידענעם שלאָפראָק — פון 25 זל. אָן, אַ גוט אַלפּאַגען כאַלאַטיל — פון 17 זל. אָן** א. אַז. וו. כ׳בעזיץ אַ ספּעציעלע אָפּטיילונג פון די **בעסטע בעשטעלטע אַרבייט פון אייגענע וואַרשטאַטען** מיט די בעסטע פאַכמענער. ביי מיר איז אויך פערהאַן אַ גרויסער אויסוואַהל פון די בעסטע סחורות אויף בעשטעלונגען און עס ווערט ערשטקלאַסיג אויסגעפערטיגט צו יעדער צייט אויפן פערלאַנג.

חיים מענדראַווסקי לאָדז, אַגראָדאָווא 8
טעלעפאָן 202־28

קלינגט נאָר אָן טעל. 202־28, שיק איך זאָפאָרט אַ ספּעציעלען מענש מיט אַ קאָלעקציע אויפצונעהמען די געהעריגע בעשטעלונגען!

Łòdzka Kasa Spółdzielcza

z ogr. odp. w Łodzi. Telefon 184-13. P. K. O. 67-417.
R-k Z.: BANK POLSKI

מיר מעלדען אַלע אונזערע מיטגלידער און קליענטען, אַז דינסטאָג, (ר״ח אדר) ד. 17 לוטי איז אונזער באַנק איבערגעטראָגען געוואָרען פון ווסכאָדניע 65 אין נייעם פערגרעסערטען לאָקאַל אויף **Piotrkowska 26** פראָנט ערשטען שטאָק.

די דירעקציע.

מעכאַנישע יודישע

וואורשט־פאַבריק

פון **ד. דיאַמענט**

גדאַנסקאַ 14, טעל. 149־43

פיליעס:

זאַוואַדזקאַ 9 טעל.	148-09
פּיעטרקאָווער 46 „	210-41
נאָוואָמיעסקאַ 24 „	142-42
ווסכאָדניאַ 50 „	207-65

איז פערזעהען מיט די בעסטע און היגיענישסטע אויסאַרבייטונגען פון פערשידענע **געראויכערטע פליישען**, ווי: **אויפשניט, סאַלאַמי, סעלצער**, ווי אויך 3 מאָל טעגליך **פרישע ווינער.**

שטרענג כשר!

באַמערקונג: מיר שיקען אַרויס אונזערע אויסאַרבייטונגען נאָך אויסלאַנד אָהן ספּעציעלע קאָסטען.

אַכטונג אַבאָנענטען

אין טאָמאַשאָוו און פּראָווינץ!

אונזער פּ.ק.אָ.־קאָנטע איז נומער 68.661. אין היינטיגען נומער לייגען מיר ביי פּאָסט־טשעקען. איהר דאַרפט דערום איינצאָהלען כאָטש מינימום פאַר אַ חודש פּאָראויס.

אָהן געלד — וועלען מיר ווייטער נישט שיקען!

איידער איר גייט אנדערשוואו —

קומט און איבערצייגט אייך!!

אַז דאָס בעסטע, פיינסטע, רעעלסטע יודיש היטעל, טובענע, סאַמעטענע, זיידענע, קאַפּלען, שטראַמלען פון די בעסטע סאָרטען, פוטער־היטלען און אַלערליי פוטער־וואַהרען — בעקומט איהר נאָר אין דער בעקאַנטער לאַנג־עגזיסטירענדער פירמע:

יוסף טיגער, לאָדז

פּיעטריקאָווער 14.

בעמערקונג: איך נעם אָן אַלערליי פוטערוואַרג צו פאַרבען.

אַ בלימעלע פון דער השכלה עפּאָכע

— פון —
פנחס זעליג גליקסמאַן

דאָס אַרטיקעל וועגען דעפּ. מינצבערג, וועלכעס ה' סטופּניצקי האָט פּערעפּענט-ליכט אין „לאָדזער טאַגעבלאַט" נר. 33 ענדיקט זיך מיט פאָלגענדע ווערטער:

„ער טרעט אַרויס קעגען דעם יודישען דעפּוטאַט זאמערשטיין מיט דעם אַלטען רוף „שקאָלי ניע זשעלאַיעם"! " מיר דאַרפען נישט קיין שולען. די תשובה וואָס מינסקער יודען האָבען מיט העכער הונדערט יאָהר צוריק געגעבען דעם ד"ר לילענטהאַל, ווען ער איז געקומען עפע-נען שולען פאַר יודען".

אויך איך וויל זיך נישט אַריינמישען אין דער עצם-זאַך איך וויל נאָר דאָ בלויז אויפמערקזאַם מאַכען אַז דאָס אַרויסשטעלען דעם דערמאָהנטען רוף צום שאַנדסלופּ, אין דאָס ווילען מאַכען פון דעם ד"ר לילענטאַל אַ צדיק—איז אַ היסטאָרישע אונגערעכטיגקייט, וועלכעס מ'קען אָנרופען: אַ בלימעל פון דער אמאָליגער באַנקראָטירטער השכלה בעוועגונג.

די געשיכטע וואָס איז אויך דאָס וועלט געריכט האָט פעסטגעשטעלט, אַז דעמאָלט אין יאָהר 1842, האָט די רוסי-שע רעגירונג געוואָלט איינפיהרען תיקו-נים אין דער יודישער רעליגיע. ער האָט געשטרעבט פשוט די יודען מעביר על דת צו זיין. דעריבער האָט זי מיט גע-וואַלד געוואָלט אָנוואַרפען שולען פאַר יודען, אין דער צייט, ווען אַפילו די רו-סישע בעפעלטערונג אַליין האָט נאָך קיין אַלגעמיינע שולען נישט געהאַט.

צו דעם צוועק האָט די רוסישע רעגי-רונג אַנגאַזשירט דעם רעפאָרם ראַבינער ד"ר ליליענטאַל. אַנ'עלטערען בחור פון בייערן, און האָט איהם באַשטימט אַלס דירעקטאָר פון די דערמאָהנטע שולען. דער גרעסטער טייל משכילים האָבען זיך מיט דער אונטערנעהמונג זעהר געפרעהט, זעהענדיג דערין אַ קאַמפּס-פּלאַץ געגען רעליגיעזען יודענטום.

ליליענטאַל האָט געהאַט אַ רעקאָמענ-דאַציע-בריף פון בייערישען קעניג צו זיין ברודער פירשט ליבטענבורסקי, אַנ'איי-דעם פון ניקאָליי דעם ערשטען, און יע-נער האָט איהם ווידער רעקאָמענדירט צום מיניסטער פאַר פאָלקס-אויפקלערונג, אָוואַראָוו.

מיט'ן כח פון דער דאָזיגער פירשטלי-כער התקרבות האָט ליליענטהאַל זיך איינגערעדט צו ווערען דער גייסטיגער הערשער איבער די יודען אין רוסלאַנד. אָבער די רעליגיעזע יודען, נישט בלויז פון מינסק, ווי ה' סטופּניצקי וויל האָ-בען, נאָר אויך פון ווילנא און וואָלאָזשין האָבען גלייך דערפיהלט די בייזע כוונות פון דער רוסישער רעגירונג און איהר יודישען פיהרער, און דערויף רעאַגירט מיט'ן געלונגענעם שלאָגפערטיגען:

„שקאָלי ניע זשעלאַיעם".

אין יאָהר 1843 האָט דר. ליליענטאַל מיט זיין אידעע באַנקראָטירט און ער האָט בחרפּתו געמוזט עוקר זיין אַמערי-קאַ, וואו ער האָט שוין אָפען אַרויסגע-וויזען זיינע בולט'ע פרייע טענדענצען, און אין סינסינאַטי האָט ער איינגעפיהרט די גרעסטע רעפאָרמען אין יודישען דת (ספר „חזון למועד" פון מאַנדעלשטאַם און מאמר „מגדל המאה" פון זאב יעבץ).

צום ה' סטופּניצקי, וועלכער האָט אונבערעכטיגט פּוגע געווען אין כבוד פון אונזערע אַמאָליגע גרויסע יודען, מוזען מיר זאָגען: זיל גמור!

דער דיכטער פון וויי און נאַכט

יחיאל פיינער און זיינע לידער

„צווייאונצוואַנציג" (לידער) הויפּט-פערקויף קולטור-ליגע, ווארשא. 1931

דאָס דאָזיגע ביכעל איז, דאַכט זיך, דער ערשטער דעביוט פון דיכטער. און זאָל דאָ געזאָגט ווערען לשבח, אַז דער דאָזיגער פרואוו (ס'איז פאָרט נישט מעהר ווי פרואוו, פערמעסטונג) איז טיילווייז אַ געלונגענער.

אַלץ, וואָס געפינט זיך אין דעם דאָזי-גען ביכעל אָטעמט מיט שווערער, קאָש-מאַרפולער, געשפּענסטיגער לופט, וואָס דערמאָנט אָפטמאָל די שטימונג פון בית-עלמינ'דיגער נאַכט, וועלכע איז סודות'-דיג פערבאָרגען, ווי דאָס טויזענטאויגיגע פנים פון טויט.

דער מאָטיוו פון ס'רוב לידער זענען גאָלגאָטאַ און איוב'דיג. דער דיכטער זעהט נישט קיין פּיצעל שטראַהל און האָפענונג. אַפילו דער טאָג, דער בלויער זוניגער טאָג, ווערט אויך פערלוירען אין דער שוואַרצקייט פון דער נאַכט:

„די נאַכט האָט אין שוואַרצעניש אַ בלאָה-קייט פערלוירען, בלאָנדזשעט זי אויף וועגען אין קאַלטען שטומען".

נישט-פערשטענדליך איז אָבער דער יאוש, אין וועלכען דער דיכטער פאַלט אַריין:

„ווי איוב צעקרעציגט אין אַ קריעה-העמד
וועל איך זיצען אויף ערד אין אייגענע
פלאָגען
קיינעם נישט דערציילן, קיינעם נישט
אויסזאָגען"

וואָרום באַלד געפינט ער דאָך אַ טרייסט:

„זאָלען זיך באַטש אויסשנורלען מיינע
געבלוטען
אין שורות'לעך, ווי פערלען צו אַ — ליד
זאָל דאָס באַטש זיין שכר פאַר די מינוטן
ווען ס'גוססט אין יסורים מיין געמיט".

דער דיכטער בעקלאָגט זיך אויף דער שוואַרצקייט, אין וועלכע זיינע וויזיעס זינקען:

„יאָ, איך זעה שוין פון ווייטען, עס ברענט מיין מערב, פערגעהט אין פלאַ-מען — ווער וויים צי כ'וועל נאָך דער-יאָגען מיין בלוטיגען טרוים איידער ס'וועט טונקעל ווערען". און ווייטער:

„בעת מיין הארץ האָט זיך צעשטו-רעמט אַן עקזאַלטירט ליד אויסצוזינגען — איז די זון אינמיטען געשטאָרבען — ווי מיר!

די דאָזיגע התנצלות איז אָבער נישט בערעכטיגט, וואָרום באַלד אינ'ם אַריינ-פיהר לייענט מען אַזעלכע שורות: „יע-דער דיכטער איז אַ שליח-צבור אויפ'ן הייליגען באַרג פון שירה". און דאָס איז טאַקי די סתירה, וואָס קומט פאָר אין דיכטער אַליין. „דער דיכטער, וועלכער איז דאָס אָפּשפּיגלונג פון זיין פאָלק און איהר עפּאָכע-קאָלאָריט".

און דאָ איז פיינער ווידעראַמאָל נישט אויפריכטיג. מיר געפינען דאָך נישט צווישען זיינע צווייאונצוואַנציג לידער קיין איין גרונט-שטריך, וואָס זאָל פעסט-שטעלען און אַרויסווייזען די בעציהונג פון פּאָעט צו דער מאַסע, צו איהרע ליידען און פריידען. מען זעהט בלויז אין זיי די נאַכטישע ווייען פון די פינסטערע וויזיעס, וואָס דער דיכטער אַליין לעבט איבער.

פיינער איז בלי-ספק אַ פּאָעט, ווייל אין זיינע שורות איז פערהאַן דער דינאַ-מישער גאַנג פון קינסטלערישער אויפ-שוואונג און אויפבראַוז.

די צווייאונצוואַנציג לידער זענען פער-מעסטונג, אָדער בעסער-געזאָגט אַנ'או-ווערטורע צום גאַנג „אויפ'ן הייליגען באַרג פון שירה", אויף וועלכען פיינער געהט מיט לאַנגזאַמע אָבער זיכערע טריט.

נישט-קיין שלעכטען איינדרוק מאַכט בכלל די אויסערליכקייט פון ביכעל. די קאָרעקטור — נישט איבריג גוט. דער אַריינפיהר (פּראָזע) — געשמאַקלאָז. די הילע געצייכענט דורכ'ן קינסטלער יצחק בראָינער איז ענטציקענד און פּראַכטפול.

א. גין.

אזוי האָט געזאָגט דער מגיד

(חסידישע ערצעהלונג)

— פון —
א. סופר

ר' משה ברוך, אַ ווילנער גביר, איז אַמאָל אויסגעקומען געשעפטליך צו זיין אין דער שטאָט מעזעריטש. ער האָט זיך דאָרט שנעל אָפּגעפערטיגט און זע-הענדיג, אַז ער וועט נאָך מוזען דאָ פער-בלייבען אַ שיינע פאָר שעה ביז די בעלי-עגלות וועלען אָפּפאָהרען — האָט ער זיך אַרויסגעלאָזט בעקוקען דאָס קליי-נע שטעטעל.

טרעפט איהם איינס אַ בעקאַנטער יוד, אַ חסיד, און זאָגט צו איהם:

— הערט נאָר ר' משה ברוך! איהר זענט דאָך עפעס אַ פעסטער מתנגד, רעדט תמיד אויס אויף אַלע חסידים מיט די רבי'ס — פאַרוואָס זאָלט איהר נישט אַמאָל אַריינגעהן און אָנקוקען אַזאַ רבי'ן? אָט-אָ-דאָ, אַקעגענאיבער וואוינט אונזער מגיד, כאַפּט אייך אַריין צו איהם!

וויל אָבער ר' משה ברוך פון דעם נישט וויסען. וואָס, דאָס פעהלט איהם בלויז נאָך! ער, דער קאַלטער מתנגד, אַ מקורב צום ווילנער גאון, וועלכער האָט שוין אַנ'איידעם אָפּגע'גט צוליב דעם, וואָס ער האָט נוטה געווען צו דער „כת" — זאָל גאָר אַליין אַריינגעהן צום „מסית ומדיח"! ניין, בשום אופן נישט! און וואָס אייגענטליך קען ער דאָס דאָרטען זעהן? גאָרנישט, לגמרי גאָרנישט. ער, דער אָפטער איינגעהער און תלמיד ביים ווילנער גאון!

אָבער דער חסיד האַלט איהם פעסט אָן און וויל נישט אָפּלאָזען:

— וואָס שאַדט עס אייך, ר' משה ברוך? וואָס וועט איהר דערצו דערליי-גען? געהט אַריין און גיט שלום! און אדרבא, איבערציינט אייך, מיט אייערע אייגענע אויגען, וואָסער גרויסער יוד דאָס איז!

און ביים חסיד איז קלאָר ווי דער טאָג, אַז קוים וועט ר' משה ברוך זעהן דעם מגיד און נעהמען ביי איהם שלום, וועט ער גלייך ווערען אַ חסיד.

ר' משה ברוך איז אַ יוד אַנ'עקשן, האַרטער ווי אייזען, און טענה'ט צוריק:

— ניין, איך טאָר נישט אַהינגעהן! ווי וועל איך שפּעטער אויסקוקען אין מיין ווילנא, אַז מ'וועט זיך דאָרטען דערפון דערוויסען. אונזער רב האָט שוין פון לאַנג גע'אסר'ט זייער דריסת הרגל, מען טאָר זיך נישט מיט זיי נישט משדך זיין, נישט עסען ביי זיי, זייער וויין איז יין-נסך — און איך, זיין תלמיד, זאָל דערויף עובר זיין? ניין, דאָס טאָר נישט פּאַסי-רען!

דער חסיד זעהט, אַז מיט גלייכע רייד וועט ער ביי איהם נישט פּועל'ן, הויבט ער זיך אָן מיט איהם צו רייצען, שפּי-לען אויף זיין אַמביציע:

— בע, בע, איהר האָט מורא, ר' משה

(סוף אויף זייט 6)

מסירת נפש

ס. אלף.

(היסטאָרישע ערצעהלונג)

— לעמיל שניידער! לעמיל שניידער! האָט זיך צורשט דער-הערט אַבדהמ'טשע טאָקאַר'ס באַס-שטימע און באַלד איז דער נאָ-מען געלעגען אויף אַלעמענס ליפּען.

יענער איז אָבער באַלד פערשוואונדען געוואָרען הינטער דער טיר. סיי-ווי האָט איהם קיינער נישט געקלערט איינצוהאַלטען. נאָך איהם איז אויך אַרויס דער פערמאַסקירטער מאַן, וועלכער האָט געבראַכט דעם בריף און די שוהל איז ווידער בעהערשט גע-וואָרען דורך אַ אַלגעמיינער טויטער שטילקייט.

דעם רב'ס פנים איז געווען פינסטער און פערוואָלקענט. ענד-ליך האָט ער זיך אָפּגערופען:

— פערפאַלען! — האָט ער געטרייסט דעם עולם — נישט בעשערט געווען מסתמא פון הימעל צו שטאַרבען צוזאַמען אויף קידוש-השם, און איינער פון אונז האָט זיך געמוזט מיט אונז צושיי-דען און פערלאָזען. אָבער זייט נישט פערטרויערט. לאָמיר דאַנקען ג-ט, וואָס ער איז נאָר געווען איינער, און האָט קיינעם נאָך זיך נישט מיטגעשלעפּט. אָבער, זאָלט איהר וויסען, אַז פונקט ווי גרויס וועט זיין אייער שכר, אַזוי גרויס וועט זיין זייער עונש, כ'מיין לעמיל שניידער'ס עונש. פערשאָלטען וועט ער זיין פון ביידע וועלטען. ער וועט דאָ, אין זיין גאַנץ לעבען, ביי זיי נישט געפינען קיין מנוחה, און שפּעטער נאָכ'ן טויט אַודאי נישט, ווייל ער האָט אין אונז בונד געווען. דער סוף זיינער וועט זיין, אַז ער וועט פאַלען פון זיין אייגענע פריינד'ס הענד, צו וועלכע ער איז יעצט אַזוי שנעל גע-לאָפען. ער וועט נאָך אפשר מיט זיי לעבען צוזאַמען איין יאָהר, צוויי יאָהר, אָבער שטאַרבען וועט ער זיכער מיט אַ נישט נאַטיר-ליכען טויט. ער וועט שטאַרבען מיט אַ פיל ערגערן טויט פאַר אונז. מ'וועט איהם פריהר פּייניגען און דערנאָך אויפ'ן ראָד צו-פּירטלען. יאָ, אַזוי זעה איך פאַר מיינע אויגען זיין טויט. אַצינדערט זאָל דער נאָמען לעמיל מעהר נישט אַרויפגעבראַכט ווערען אויף אונזערע ליפּען. פערגעסט אָן איהם, ער איז געשטאָרבען אויף איי-ביג פאַר אונז!

אין דערזעלבער מינוט האָט זיך פון דער ווייבער - שוהל דערהערט אַ מורא'דיג געשריי. אַלע זענען אויפגעציטערט געוואָ-רען. מ'האָט געמיינט, אַז דער שונא איז שוין אָנגעפאַלען. באַלד איז געקומען דער שמש צו לויפען און בערוהיגט דעם עולם, אַז ס'איז אויבען אַ פרוי נישט גוט געוואָרען. לעמיל שניידערס ווייב האָט זיך דערוואוסט, וואָס איהר מאַן האָט היגטען אָפּגעטהון און צוהערענדיג זיך צום רב'ס קללות, איז איהר פשוט נישט גוט גע-וואָרען און זי איז געפאַלען אין חלשות. מ'האָט זי אָבער באַלד דערמינטערט.

— זיי געטרייסט, זיי געטרייסט! — האָט צו איהר דער רב אַרויפגערעדט אין דער ווייבער שוהל — פערגעס אָן דיין מאַן, פערגעס אָן זיין טאַט, ער איז שוין נישט דיין מאַן. פון יעצט אָן זאָל ער זיין פאַר דיר אָפּגעשטאָרבען, אַזוי ווי ער איז פאַר אונז. פרעה דיך, וואָס דו ביסט געבליבען מיט אונז און וועסט זיך קיינ-מאָל נישט שיידען.

— איך בין שוין זעהר צופרידען — האָט זי אָפּגעענטפערט דעם רב פון עזרת-נשים — כ'האָב איהם שוין פון מיין האַרץ אַרויס געריסען.

דער רב האָט מיט אַ ליבליכען בליק אַרומגענומען די גאַנ-צע שוהל.

— און איהר ברידער, זייט איהר אַלע מיט מיר? — האָט זיין שטימע פייערליך געקלינגען.

— יאָ, מיר אַלע — האָט זיך איין קול פון אַלעמענס הער-צער אַרויסגעריסען.

— טאָ זייט-זשע מקדש-השם ברבים! זאָגט'ס אַלע הויך: שמע ישראל.

— שמע ישראל ד' א—קינו ד, אחד! — האָט די גאַנצע עדה יודען אַרויסגעשריגען מיט אַלע כוחות, וואָס זי האָט נאָר פערמאָגט.

— אַצינדערט: ברוך שם!

— ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד! — האָט אַ צווייט קול אַ מעכטיגען דונער געטהון.

— און יעצט זיבען מאָל: ד' הוא א—קים!

און די גאַנצע עדה יודען האָט מיט דעם גרעסטען התלהבות מקדש השם, געקרוינט ג—ט'ס נאָמען, איהם אויסגערופען אַלס איינציגען הערשער סיי אויפ'ן הימעל, וואו זיי דאַרפען אַ ליאַדע מינוט אַרויפקומען, און סיי אויף דער ערד, אויף וועלכער זיי גע-פינען זיך נאָך יעצט.

אין דער לופט האָט זיך געפיהלט דאָס הייליגע יום-כפורדיגע התלהבות ביי נעילה, ווען יעדער איז אויפגערויכט, אָנגעצינדען, פול מיט פרייד און האָפנונג, אַז די תשובה זיינע איז אָנגענומען געוואָרען און ער איז יעצט ריין ווי אַ אומשולדיג קינד.

דער קידוש - השם האָט גענומען שמעקען פון אַלע ווינ-קעלעך.